

Veranderingen in de GGZ komen vrijwel nooit van binnenuit op gang. De financiering zorgt er voor dat zorgaanbieders vooral kijken naar wat vergoed wordt waardoor een prikkel om te innoveren weggenomen wordt. Het feit dat er voldoende vraag is en de GGZ zich de positie van "probleemoplosser voor al het psychisch leed" heeft verworven, maken een koerswijziging binnen de GGZ er niet gemakkelijker op.

Toch is een sluimerende kanteling gaande, aangejaagd door ervaringsdeskundigen en kleine instellingen die **echt** vraaggericht willen werken. In de jeugdzorg werd onlangs de inspectie op de vingers getikt door een ervaringsdeskundige die eigen onderzoek deed naar misstanden binnen de jeugdzorg. Hopelijk gaat deze storm nog even niet liggen waardoor het mogelijk wordt om jongeren beter op te gaan vangen en ze niet op te sluiten met een minimum aan behandeling. Een ander project waarbij ervaringsdeskundigheid van belang is, is de Peer Supported Open Dialogue, waarbij een netwerk van betrokkenen samen met de hulpverleners probeert de cliënt in crisis te ondersteunen. Het zijn een aantal hoopgevende impulsen van buiten de GGZ die intern veranderingen in gang gaan zetten.

Zoals deze vanuit de Nieuwe GGZ in gang wordt gezet. Hierbij staat de organisatie van de GGZ ter discussie. Simpelweg omdat er steeds te veel vraag is bij een beperkte GGZ-capaciteit. Samenwerking met de sociale context, waaronder wijkteams, is een must en de rol van de GGZ zou veel meer herstelgericht moeten worden. Niet oeverloos behandelen maar vooral kijken wat mensen nodig hebben om en zinvol leven te kunnen leiden, met of ondanks hun psychische problemen. De diagnose is hierbij niet meer leidend maar wat iemand nodig heeft om zo optimaal mogelijk te kunnen functioneren vanuit diens eigen betekenisgeving. Kijk maar eens voor inspiratie op YouTube naar het filmpje: 'Waarom moeten we af van diagnoses als depressie?' waarin Jim van Os ons een nieuwe spiegel voorhoudt.

We moeten ons als redactie van SP ook een spiegel voorhouden omdat we er niet in geslaagd zijn om op tijd deze nieuwe SP op de mat te laten vallen. Het gebeurt eens in de vijf jaar. Tegelijkertijd doen we een oproep aan SPV-en die al jarenlang ervaring hebben om de pen ter hand te nemen en ons te helpen uw ervaringen met andere collega's te delen. Tot nu toe worden vooral door Groningse studenten boeiende artikelen aangeleverd, maar ook de kennis van ervaren SPV-en hoort in SP thuis. Er zijn vast veel SPV die wat te vertellen hebben, maar mocht 'het schrijven' een belemmering zijn, weet dan dat de redactie bereid is daarbij te ondersteunen. Deel vooral het idee met de redactie en dan komen we samen tot een oplossing.

In het eerste artikel "*Er komt een nieuwe generatie op het spreekuur*" beschrijven **A. Rodenboog**, **J. Hofsink** en **C. Drok** dat de toenemende druk op de ggz mede veroorzaakt wordt door brede, maatschappelijke problemen. Een samenwerking met het sociaal domein is onontkomelijk en noodzakelijk. Trudy Dehue heeft ons er al eerder op gewezen dat we *reïficatie* moeten vermijden waarbij gewone menselijke problemen gediagnosticeerd worden en daardoor een behandeling nodig zou hebben. Jongeren zijn er volgens de auteurs gevoelig voor, terwijl er allerlei maatschappelijke problemen spelen waardoor ze onder druk staan.

Carlijn de Boer en **Petra Heegstra** doen in hun bijdrage een oproep voor het "*Destigmatiseren van transgender personen*". Door stigmatiseren lopen transgender personen een groter risico op het ontwikkelen van psychische problemen.

De schrijvers houden een pleidooi om de belevingswereld van de betrokken boven het medicaliseren te stellen. Zij bieden in hun artikel een handreiking hoe de professional het stigmatiseren kan voorkomen.

In "*Seksuele gezondheid bespreekbaar maken in de geestelijke gezondheidszorg*" betogen **M. Buring**, **H. Blok** en **H. van Rhee** dat seksuele problemen onvoldoende herkend en onderkend worden door professionals in de GGZ. Zoals we van de SPV gewend zijn, bieden ze aan de hand van het PLISSIT-model een werkwijze waarmee de professional dit probleem kan tackelen. Het onderkennen van de eigen normen en waarden en het erkennen van die van de betrokkene zijn hierbij een belangrijk aangrijpingspunt.

"*Een therapie met inzet van paarden en honden*" door **Ruud Luijnenburg**, **Daniëlle Rengers** en **Suzanne Groenwold**, biedt ons een inkijkje hoe deze dieren een waardevolle aanvulling kunnen zijn voor mensen met gebrek aan zelfvertrouwen en zelfwaardering. Wanneer praten alleen niet helpt, kan de inzet van dieren hier een betekenisvolle bijdrage aan leveren. De resultaten stemmen ons optimistisch en breken een lans om meer lichaamsgericht en ervaringsgericht bezig te gaan en minder nadruk te leggen op praten.

In de rubriek **mediaan** neemt **Frans van der Lem** ons mee in zijn gedachtegang over het alsmaar doorgaan met behandelen en de moeite die er bestaat rondom menswaardig sterven. Zijn conclusie is veelzeggend: "*Door zelfdoding uit de taboesfeer te halen en eventuele hulp bij zelfdoding uit het strafrecht, worden personen niet alleen serieus genomen. Omstanders kunnen hen openhartiger benaderen waardoor - naast de dood - vooruitzichten zullen ontstaan voor de betrokkene en de communicatie met elkaar*".

In de **literatuurbesprekingen** recenseert **Frans van der Lem** het boek van Marli Huijjer '*De toekomst van het sterven*'. Een confrontatie met de manier waarop we geneigd zijn om weg te kijken van de dood en uiteindelijk tweederde van de bevolking in een ziekenhuis of verpleeghuis sterft. Hierna volgt een recensie van de hand van Frans van der Lem van het boek "*Het Zelfgekozen Levenseinde*" van Klaas Rozemond. "Het zelfgekozen levenseinde" is een juridisch en filosofisch pleidooi voor het recht van ieder mens om over zijn of haar levenseinde te beschikken", aldus Rozemond. Met een recensie van het boek '*Leven toevoegen aan de dagen*' van Sander de Hosson en Els Quaegebeur, voltooit Frans van der Lem zijn drieluik over de dood. Het boek is een goed voorbeeld hoe we stervenden tijdens hun laatste fase van het leven, kunnen bijstaan. **Simone van Erp** las voor u "*Laat me gaan; euthanasie bij psychische aandoeningen*" van Menno Oosterhoff, Kit Vanmechelen en Esther Beukema. Het is het eerste boek in Nederland waarin de auteurs beschrijven hoe ze de laatste wens om te mogen sterven, beoordelen en al dan niet gaan uitvoeren.

Tot slot beschrijft **Gerard Lohuis** in de rubriek **dichterbij** over zijn ervaringen van het werk van alledag met een verhaal over "*Blijven wie je niet bent*" en "*Strijd*".